СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 58. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 25. березня 1944. No. 58. New York and Jersey City, Saturday, March 25, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

2,300 СТУДЕНТІВ НА ҐАЗЕТЯРСЬКІЙ КОНВЕНЦІЇ

Річна конвенція Пресового Товариства Колюмбійських Школярів зібрала 2,300 студентів з елементарних і середних шкіл, що видають шкільні ґазети. Молодь-діти зїхалися з 23 стейтів, щоб обговорити як „працювати для перемоги а плянувати для миру". Студентами опікується Колюмбійський університет, а наради відбулися в недалекім Академічнім Театрі при 116. вулиці.

ПРОСТУЮТЬ НОВИНКУ ПРО ПОЛЬСЬКІ НАДУЖИТТЯ В ТЕГЕРАНІ.

Польська Аґенція Телеграфічна вислала до ґазет спростування фактів, поданих Джеймсом Алдриджом в його кореспонденції з Москви про надужиття поляків у Тегерані. Польський міністер суспільного добробуту Ян Станчик у спростуванню каже, що справді були деякі труднощі в таборах польських втікачів в Тегерані ще в початках, тобто в 1942 р.; признає, що табор був тоді під зарядом „вибраних офіцирів", але опісля заступлено їх цивільними людьми; признає, що дехто продавав дорогоцінности, але свої власні, щоб мати готівку; признає, що дехто наймав собі приватні мешкання, але за свої власні гроші. Зате заперечує пан Станчик, начеб поляки відмовили іранському урядови своєї муки, коли в Тегерані нестало хліба; навпаки, каже, що поляки відступили частину муки, за яку опісля дістали зворот; а рішучо заперечує, начеб то поляки недопускали перевезти жидівських дітей з польських таборів до Палестини. Жидам призначено окремі бараки на їх власне бажання для їх релігійних практик.

ПОЛЯК ВИКЛАДАТИМЕ ІСТОРІЮ СХІДНОЇ ЕВРОПИ В ФОРДГЕМ.

Оскар Галецкі, директор Польського Наукового Інституту в Америці, зістав іменований професором історії східної Европи в Фордгем Юніверзіті в Ню Йорку, зокрема як знавець польсько-російських відносин. Буде отворена для нього спеціяльна катедра вже цеї осені. ПАТ згадує за це „як новий доказ симпатій до Польщі".

Професор Галецкі розїзджає тепер Злучені Держави з відчитами про Польщу, аґітуючи за її старі границі на сході.

ГРА В МІЖНАРОДНЬОГО „ПОКЕРА" — КОШТОМ ЗАХ. УКРАЇНИ.

На Святі Злуки Українських Земель, влаштованім в Монтреалі 13. лютого б. р. сказав промовець, В. Біберович, як подає „Український Робітник", між іншим таке:

„Теперішня міжнародна ситуація тим цікава, що саме тепер іде завзятий спір поміж Совєтським Союзом і польським урядом на вигнанні за Західну Україну. Під кличем обєднування українських земель Совєтський Союз рішив прилучити до Радянської України західно-українські землі. Однак одночасно йдуть вістки з Москви й Лондону, що Совєти готові віддати полякам за ціну згоди споконвіку українські землі, і то не зважаючи на факт, що лінія Курзона, при якій Москва обстає, вже лишає при Польщі українську Холмщину й українську Лемківщину. Ясно, що тут не ходить про ніяке збирання українських земель, а про звичайну гру в міжнароднього „покера" коштом Західної України. Українці бажають із глибини своїх сердець обєднання всіх українських земель, але довкола свого власного, визнаного народом уряду, а не подиктованого з Москви чи Варшави".

На питання, що українцям, горожанам Канади, робити, в справі українців в Европі, бесідник сказав таке:

„...ми повинні знати, що ми не маємо права говорити іменем українського народу в Европі, як його офіційні заступники. І тому саме ми не можемо вести так званої практичної української політики, заключати якібудь угоди чи союзи з іншими народами, зглядно їхніми урядами. Це однак не значить, що ми не маємо права говорити про українську справу взагалі. Навпаки, нашим святим обовязком є постійно інформувати культурний, демократичний світ про це, чого хоче, до чого стремить український нарід. Нашим обовязком є обстоювати підставові домагання українського народу, за які він боровся й гинув у недавнім минулім, тимбільше, що багато з нас брало активну участь у тій боротьбі. У цій нашій підставовій роботі ніхто не має права нас спиняти, або від неї відстрашувати".

6,700 тон бомб скинено на Райх за добу

Понад 500 „фортець" і „либерайторів" вдарило у четвер по 5 великих промислових центрах Німеччини й скинули на них небувало велику масу бомб. За три останні рейди, які доконано за 24 години, скинено на Німеччину бомб на суму 6,720 тон. У рейді товаришило бомбовикам коло тисячка американських боєвиків.

Аліянти втратили у рейдах у четвер 66 літаків.

НЕ ВАШИНҐТОН ЧИ ЛОНДОН, А МОСКВА!

В філядельфійській русофільській „Правді" з 17. березня б. р. знаходимо поради Н. Вакара, дані словянам. Читаємо там, що „Ні обєднання Европи, ні, очевидно, обєднання словян, є немислиме без Росії". Та заки наладнаються відносини в Европі, то, на думку Вакара, треба малим державам і словянам вже тепер подумати, з ким їм по дорозі, „з ким узгіднити свою політику — з Лондоном, Вашинґтоном, чи з Москвою". Далі Вакар каже, що Лондон, Вашинґтон і Москва можуть по війні зговоритись, але можуть і не зговоритись, а навіть розійтись. Ось тому не треба тепер малим державам і словянам „задиратися з близьким і сильним сусідом, рахуючи на поміч дальшого приятеля". Супроти цього, каже Вакар, дружба і співпраця західних і полудневих словян з Росією є вже випливом не то сентименту, але є життєвою необхідністю і розрахунком". А такого давніше не було, каже він далі, це є новість в історії... Ще далі каже Вакар, що „головні інтереси словян сходяться з загальними інтересами Росії". Але все це, як виходить з писання Вакара, хоч ясне, але не таке легке до здійснення...

ЯК ЦЕ ХРУЩОВ ПРЕДСТАВЛЯЄ?

Большевицькі У. Щ. Вісті з 23. березня б. р. подають, як кажуть у перекладі з анґлійського тексту, дещо з промови М. С. Хрущова, голови Ради Народніх Комісарів Радянської України, виголошеної 1. березня у Києві. Отже говорив він про „підпілля" українських націоналістів таке:

„Проголосивши (себто українські націоналісти. Св.), що ніби то йвони є ворогами німецьких наїзників, вони відійшли в „підпілля" і створили збройні націоналістичні банди, називаючи їх партизанськими загонами. Та чи не ясно, що ці бандити не мають нічого спільного з партизанським рухом? З зброєю в руках вони борються проти українських партизанів, мордують польське населення, вбивають усіх тих українців, які не підтримують націоналістів".

Далі проголошував „повне прощення помилок" тим, що їх „обманом затягнено, або насильно мобілізовано в ряди націоналістичних банд", якщо вони з ними „чесно зірвуть усі звязки".

ЧЕРВОНА АРМІЯ РОЗБИВАЄ НІМЕЦЬКІ ЛІНІЇ ПІД ТЕРНОПОЛЕМ.

Головна команда червоної армії подала нарешті комунікат про фронт під Тернополем. Військa червоної армії розбили німецькі лінії між Тернополем і Проскуровом та заняли 200 місцевостей.

Між занятими місцевостями комунікат згадує: Березовицю Велику, Мишковицю, Настасів, Сущин, Ілавче, Глещаву, Іванівку, Мшанець, Яблонів, Хоростків, Остапє, Турівку, Рипну, Соломно, Немеринці, Александрівку, Варівці, Борщанівку, Кузьмин, Алексинець Підлісний, Алексинець Пільний, Кадіївку й Андрійківці, як також залізничі стації:Березовицю-Острів, Прошову, Микулинці-Струсів, Деренівку, Хоростків і Грималів.

ДЕ ПОМІЧ ДЛЯ НАС?

Такий є наголовок третьої книжечки, виданої товариством „Культура й Освіта", Винніпеґ, Канада (Culture and Education, P. O. Box 3113, Winnipeg, Man.). Коштує 20 ц. Написав: інж. В. Топольницький. У вступі кажеться, що книжечка „має на ціли вказати, як при помочі кооперативного руху та кредитових спілок можемо самі собі помогти та поліпшити свою долю; вкладаючи по яких 50 центів місячно до каси кредитової спілки, ми можемо збудувати сильну громадську установу для допомоги людям і тим самим ісобі помогти".

ПОТРІЙНИЙ ЮВИЛЕЙ ЄП. К. БОГАЧЕВСЬКОГО.

„Шлях" подає, що Українсько-Католицька Дієцезія у Злучених Державах святкуватиме цього року потрійний ювилей Кир Константина Богачевського, а то 20-літній ювилей епископства, 35-літній ювилей священства і 60-літні уродини.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Нові часи—нові заяви

Сенатський комітет заграничних справ в американському конгресі держав в середу секретаря стейту Кордела Гола на двогодиннім переслуханню в справі заграничної політики Злучених Держав. Конференція відбувалася за закритими дверми, і широка публика не знає, про що саме сенатори допитували секретаря стейту, себто по президенті головного керманича заграничної політики, і не знає, що на сенаторські запити секретар відповідав. Ґазетні кореспонденти в Вашингтоні вважали звичайно своїм завданням дізнатися хочщо про те все, але не дивлячись на їх велику вправу в таких розпитах, вони все таки багато не довідалися. Всеж таки одного можемо бути зовсім певні: що саме в конгресі панує певне невдоволення з неясности щодо провідних цілей теперішньої війни. Дехто невдоволений з Атлянтійського Чартеру, інші знову невдоволені з того, що Чартер є тільки провідним кличем на словах, а не на ділах. Конґресмен Ранулф Комптон навіть виразно сказав одному ґазетяреви: „Якщо ми маємо виконувати їх (Атлянтійський Чартер і Московську Заяву), тільки, як нам політично вигідно їх виконувати, то ми краще зробимо, як не будемо давати святецької надії угнетеним цього світу".

Щось подібне видно нуртує й в Британії, коли в парляменті ціла низка послів домагалася від прем'єра Чорчила й секретаря заграничних справ Ідена, отже від людей, що в британськім уряді займають рівнорядне становище до становища американського секретаря стейту, дати ближчі пояснення про теперішній стан Атлянтійського Чартеру. Відповіді, які давав Чорчил, як каже Реймонд Дениел в „Ню Йорк Таймсі", оставили враження, що Чорчил не вважає Атлянтійського Чартеру неугнутим, себто незмінним, документом. Чорчил саме признав, що зо зміною фаз війни прийдеться теж далі вияснити Атлянтійський Чартер. Це, сказв Чорчил, має наступити по дальших нарадах між головними Аліянтами.

З тих одночасних заворушень в американському конґресі й британійському парляменті можна зробити хіба вже досить виразний висновок, що Атлянтійський Чартер досить загально вважається невистарчаючим, або неясним документом, себто документом, який потребує або вияснення або нового здефініовання. І казати не треба, що з такими думками в конґресі й парляменті годиться поважна частина публичної опінії Злучених Держав і Великої Британії.

В справі наших вояків в Анґлії

З листів, які доходять до редакції, видно, що в Анґлії перебуває в теперішньому часі велике число американських молодих хлопців з української крови. Очевидно, є вони в збройних рядах армії Дядька Сема. В протилежности до канадійських хлопців з української крови, що зорганізовані в Союз Українських Канадійських Вояків, наші хлопці не є зорґанізовані. Правда, канадійці в Анґлії так, якби на своїм ґрунті. Їм лекше це зробити ще й з інших причин. Вони не так розкинені по різних частинах як американські хлопці, а є по полках, баталіонах чи сотнях можливо більшими ґрупами. Та сяк чи так, вони створили в Анґлії свою організацію і приют для українських вояків в Лондоні й Менчестері.

Ось той приют узяло під свою опіку українське громадянство в Канаді. Фінансовий видаток, получений з приютом, виносить $500 місячно, або $6,000 річно. Ось ту суму [illegible]лив зібрати і вислати Коміт[illegible] Українців Канади, включивши її до свого річного буджету. Ось тим він заґарантував постійне фінансове втримання гостинниці для українських вояків в Анґлії.

З цеї гостинниці, як було вже згадувано в нашій ґазеті, користає уже дехто й з американських вояків-українців. Та повинно користати далеко більше число. Ось тому радимо родичам, братам, сестрам, чи знакомим наших вояків в Анґлії подати адресу организації, щоб ці наші вояки зацікавились цею організацією і користали з її гостинности. А рівночасно треба і американським українцям підперти цю добру справу своїми грошевими жертвами, через Український Конгресовий Комітет, або приватними посилками. Бо допомогти треба і нам. Це іде про наше спільне добро, а з нашого боку ще й про заманіфестовання української американсько-канадійської спільноти. Ось та спільнота повинна затверджуватись і там в Анґлії серед нашого молодого покоління, що має тепер добру нагоду разом сходитися і себе взаїмно пізнати. Раз при товариській забаві, а другий раз на полі бою.

Пакунки, харчі, книжки чи грошеві жертви проситься слати для ось тих вояків на таку адресу:

Ukrainian Canadian Servicemen's Association,
The Vicarage — 218 — Sussex Gardens,
Paddington, London, W. 2.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА В АМЕРИЦІ ОБЄДНУЄТЬСЯ.

ПАТ подає за часописом „Дзеннік Звйонзкови", що дійшло до порозуміння між трьома ґрупами польських ґазетярів в Америці, що обєднались під спільною назвою „Обєднана польська преса в Америці". В травні відбудуть польські ґазетярі спільний зїзд в Бофало, Н. Й.

ХОЧЕ МАТИ 300 ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ

Кароль Розмарек, президент запомогової орґанізації „Звйонзек Народови Польскі", заявив, що ця орґанізація повстала заходами польських повстанців з 1863 року і як така возьме участь „у відбудові повоєнної Польщі", але мусить дістати 300,000 членів, щоб це діло якслід сповнити.